

Ola Sigurdson

MINNETALE OVER PROFESSOR OLA SYRSTAD

holdt i møte
3. april 2014

av instituttleder Torstein Steine¹ og professor Odd Vangen

Ola Syrstad, en ruvende fagperson i miljøet ved Norges Miljø- og Biovitenskapelig Universitet (NMBU) døde 18. oktober 2013, 91 år gammel, og ble gravlagt fra en fullsatt Ås kirke 29. oktober. Med ham er en stillfarende og raus forsker som har hatt stor betydning for storfeavlens utvikling i Norge, en utvikling som har ført Norge opp i verdenstoppen på husdyravl og -genetikk, borte.

Ola Syrstad ble født og vokste opp som gardbrukersønn i Meldal, Sør-Trønderlag. Han ble sivilagronom fra Norges landbrukshøgskole (NLH) i 1947 og dr.agric. ved NLH i 1967. Syrstad var statskonsulent i husdyrbruk 1954–66, forsøksleder, dosent og professor i husdyravl på Norges landbrukshøgskole fra 1966.

Syrstad skaffet seg både praktisk erfaring og teoretisk kunnskap til å forstå hvilke oppgaver som trengtes for å utvikle norsk husdyravl. I sin statskonsulentgjerning ble Syrstad den første i Norge til å benytte elektronisk databehandling i praktisk husdyravl. Til dette trengtes datamaskiner med stor kapasitet, og Syrstad samarbeidet med de første EDB-miljøene i Norge i dette arbeidet. Det ble inngått avtale med Universitetet i Bergen om bruk av landets første tungregnemaskin. Dette for å benytte dataene fra fjøskontrollen til gransking av avkom til seminokser. Sammen med utviklingen av kunstig sædoverføring ble dette et redskap til sikker rangering av avlskandidater basert på døtrenes prestasjoner. Syrstad utviklet metoder for å korrigere dataene fra fjøskontrollen, samt å veie egenskapene i forhold til hverandre for å gi dyra de rette indekser. I 1959 kom de første ku- og ok-

1. Minnetalen ble fremført av Torstein Steine.

seindeksene, og Syrstad startet samarbeidet med professor Harald Skjer-
vold på NLH. I 1960 ble en tilsvarende stormaskin tatt i bruk ved Univer-
sitetet i Oslo, og noen år senere kom en lignende maskin til NLH.

I sin doktoravhandling fra 1967 (*Studies on Dairy Herd Records*) er de
vitenskapelige artiklene basert på forskningen han hadde drevet i sin stats-
konsulenttid. Hans og hans kollegaers forskning førte til at Norsk Rødt Fe
utviklet seg som den ledende storferasen i Norge, der mange av de gamle
rasene gikk inn. NRF-rasen betød en prioritering av funksjonalitet og pro-
duksjon over farger, avtegn og estetikk. Fesjøet ble avviklet som hevdvun-
nen møteplass i den gamle bondekulturen, og skjønn ble erstattet med
databaser og økonomiske indekser. Det er da interessant å se at de popu-
lærvitenskapelige artikler fra hans pensjonistperiode omhandler historiske
artikler rundt de gamle storferasene.

Syrstad igangsatte, i neste fase av sin vitenskapelige karriere, tvilling-
forsøk med storfe. Rundt 1970 var det ønske om å basere husdyrproduks-
jonen mest mulig på norsk grovfôr, og eneggede tvillingpar av kyr ble kjøpt
inn til Tomb Jordbruksskole fra hele landet. Syrstad konkluderte med at
eneggede tvillinger ikke var egnede som forsøksdyr for å svare på spørs-
målene om genetisk variasjon i grovfôropptak og fôrutnyttelse. Senere på
1970-tallet fikk en midler til et eget avlsforsøksfjøs på NLH, og Syrstad
fortsatte forskningen på arvelig variasjon i grovfôropptak og fôrutnytting
hos storfe. Da disse forsøkene ble avsluttet i 1986, hadde omtrent 550 kvi-
ger og 470 kyr vært inkludert i forsøkene.

Syrstad har produsert mer enn 200 populærvitenskapelige og mer enn 60
vitenskapelige artikler i sin fagkarriere. Han var en populær, tålmodig og
kunnskapsrik veileder for unge forskere og studenter.

I tillegg til storfeavlsforskningen interesserte Syrstad seg særlig for U-lands-
arbeid, både i FAO-prosjekt og norske bistandsprosjekt. Det går en klar linje fra
Syrstads kunnskaper om, og arbeid med, norsk husdyravl og over til interna-
sjonalt engasjement og bistandsarbeid. Hans engasjement var kjennetegnet av
teoretisk kunnskap, innsikt og forståelse for praktisk arbeid, og betydningen av
samarbeid for framdrift og gode løsninger. Han var involvert i FAO-prosjekt
med kryssingsforsøk i India, i Irak og på Kypros og NORAD-prosjekt med
norsk rødt fe til Madagaskar er bare noen eksempler på hans internasjonale ak-
tiviteter. Hans store interesse for faglig formidling resulterte i 1977, etter fore-
spørsel fra Norad, i de første diplomkurs i husdyrbruk (MSc-kurs) for
U-landsstudenter ved NLH, et kursopplegg som senere ble overflyttet til Tan-
zania i 1990, der Syrstad var en skattet lærer i mange år. Mer enn 150 studen-
ter fra utviklingsland har fått sin opplæring i moderne husdyravl av Ola Syrstad.

Syrstad flyttet fra husdyrmiljøet til Noragric på NLH. Han viet sine siste år som ansatt til U-lands veiledning og undervisning i sin helhet. Etter at han ble pensjonist, brukte han sin tid på Landbruksmuseet, både som hjelpemann, bibliotekansvarlig og forfatterskap av historiske husdyravls- og rasehistoriske artikler. Hans interesse for og kunnskap om norsk husdyrhistorie var formidabel. Norsk landbruksmuseums årsskrift "Jord og gjerning 2010" er i sin helhet viet artikler av Syrstad med emner fra norsk feavlshistorie, under fellestittelen "Hornqvæget Betreffende". Syrstad var innehaver av Kongens fortjenestemedalje i gull, og medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi.

Syrstad var samtidig en familiens mann. Sammen med sin Astrid skapte de et godt hjem for fire barn, øvrig familie og venner. Han var, som pensjonist, i flere år frivillig barnehageonkel i den lokale barnehagen, bare kjent som "han Ola". Utallige unger elsket hans ro, lunhet og sindighet. En stor familie har mistet sin eldste. Vi har mistet en god venn og tidligere kollega, og husdyravlsmiljøet i Norge har mistet en av sine pionerer og grunnpilarer.

Vi minnes ham i ærbødighet.